

ดุริยางคนิพนธ์ “รัตนโกสินทร์ (ร.ศ. 146-237)”

Symphonic Poem “Rattanakosin Period (R.E.146-237)”

วานิช โปตะวนิช^{*1}Vanich Potavanich^{*1}

บทคัดย่อ

ดุริยางคนิพนธ์ “รัตนโกสินทร์ (ร.ศ.146-237)” เป็นบทเพลงที่ใช้ทำนองย่อยจากบทเพลงต่างๆ ที่มีบทบาทต่อสังคมไทยมาเป็นองค์ประกอบในการประพันธ์ ไม่ว่าจะเป็นพระราชานิพนธ์ แสงเทียน เพลงชาติไทย เพลงเท่เรือ และบทเพลงรัตนโกสินทร์ที่ประพันธ์โดยอาจารย์ วิจิตร จิตรังสรรค์ ที่บรรยายถึงกรุงรัตนโกสินทร์ในช่วง ร.ศ.1-145 โดยผู้วิจัยมีความตั้งใจเป็นอย่างยิ่งที่จะประพันธ์เพลงดังกล่าวเพื่อเล่าเรื่องราวและเหตุการณ์ต่างๆ ในช่วงรัชกาลที่ 9 จนถึงรัชกาลที่ 10 โดยนำองค์ประกอบจากบทเพลงพระราชานิพนธ์ ในพระบาทสมเด็จพระมหาปรมมหาราชภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร และบทประพันธ์ รัตนโกสินทร์ โดย อาจารย์วิจิตร จิตรังสรรค์ มาเป็นองค์ประกอบในการประพันธ์ เพื่อเชื่อมโยงเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในช่วง ร.ศ.146 จนถึง ร.ศ.237 (พ.ศ.2470-2561) โดยมุ่งเน้นไปที่เรื่องราวช่วงพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร

คำสำคัญ: ดุริยางคนิพนธ์ / รัตนโกสินทร์ / บทประพันธ์

* Corresponding author, e-mail: potabrass@hotmail.com

¹ อาจารย์ประจำ วิทยาลัยดนตรี มหาวิทยาลัยรังสิต

¹ Instructor, Conservatory of Music, Rangsit University

Abstract

Symphonic poem “*Rattanakosin* (R.E.146-237),” is a composition that uses melodic motives from various songs that play a role in Thai society as an element including King Rama IX’s *Candlelight Blue*, the Thai national anthem, Thai Royal Water Music (“Hae ruea”), and Ajarn Vijit Jitrangsan’s *Rattanakosin* (R.E.1-145) which describe Rattanakosin in the period R.E.1-145. The researcher intends to compose the songs to tell stories and events from the reign of King Rama IX to King Rama X by using elements from the musical composition of His Majesty King Bhumibol Adulyadej And the script of *Rattanakosin* by Ajarn Vichit Jitrungsan to connect events that occurred during R.E.146 until R.E.237 (B.E.2470-2561), focusing on the story during the reign His Majesty King Bhumibol Adulyadej.

Keywords: Symphonic Poem / Rattanakosin / Composition

ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ดนตรีคลาสสิก คือ วัฒนธรรมที่ทั่วโลกให้การยอมรับว่าเป็นสากล สามารถเป็นสื่อกลางการสื่อสาร ระหว่างวัฒนธรรมมาหลายร้อยปี แม้ว่าดนตรีคลาสสิกจะไม่ได้ได้รับความนิยมเท่าดนตรีสมัยนิยม (Popular Music) แต่นับได้ว่ามีคนในสังคมไทยจำนวนไม่น้อยที่หลงใหลในดนตรีคลาสสิกในอดีตที่ผ่านมาครูเพลงชาวไทยได้แต่ง เพลงขึ้นมากมายที่ได้รับความนิยมจนถึงปัจจุบัน ส่วนใหญ่มิได้เป็นโน้ตสากลเนื่องจากใช้วิธีการถ่ายทอดแบบตัวต่อตัว ทำให้มีบทเพลงจำนวนไม่น้อยที่สูญหายไปจากประวัติศาสตร์อีกทั้งไม่สามารถระบุช่วงเวลาแต่ง ได้แม่นยำส่งผลให้ประวัติศาสตร์ถูกบิดเบือนจากความเป็นจริง ตัวอย่างเช่นบทเพลงที่มีชื่อว่า “*สายสมร*” แสดงให้ทราบถึงความเก่าแก่ของเพลงไทย เนื่องจากพบหลักฐานว่าบันทึกโน้ตเป็นแบบสากลที่ใช้ในสมัย สมเด็จพระนารายณ์มหาราช โดยชาวต่างชาติซึ่งแสดงให้เห็นว่าดนตรีไทย (Thai Classical Music) เกิดขึ้นมาก่อนยุคกรุงรัตนโกสินทร์ โดยผู้วิจัยคาดว่ามีบทเพลงของไทยที่สูญหายเป็นจำนวนมาก เพลงไทยเดิมที่คนไทยได้อินอยู่ในปัจจุบันส่วนมาก เกิดขึ้นในสมัยรัตนโกสินทร์หรือในช่วงราชวงศ์จักรี ซึ่งดนตรี

เริ่มพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่อง วัฒนธรรมสากลแพร่หลายสู่สังคมไทยทำให้ประเทศไทยมีความเป็นสากลมากขึ้น ปัจจุบัน โดยมีพระมหากษัตริย์มหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เป็นผู้หนึ่งที่ทำให้ดนตรีสากลมีบทบาทต่อชาวไทยมากขึ้น พระองค์ทรงพระราชนิพนธ์บทเพลงซึ่งเป็นที่ยึดถือของประชาชนชาวไทยไว้เป็นจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่าคนไทยควรสร้างบทประพันธ์ที่แสดงถึงเอกลักษณ์หรือบันทึกเรื่องราวที่เกิดขึ้นในประเทศให้ทุกคนได้รับรู้

ผู้วิจัยมีความตั้งใจเป็นอย่างยิ่งที่จะประพันธ์เพลงดังกล่าวในลักษณะของดนตรีพรรณนา เพื่อเล่าเรื่องราวและเหตุการณ์ต่างๆ ในช่วงรัชกาลที่ 9 จนถึงรัชกาลที่ 10 โดยนำองค์ประกอบจากบทเพลงพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร และบทประพันธ์ *รัตนโกสินทร์* โดย อาจารย์วิจิตร จิตรังสรรค์ มาเป็นองค์ประกอบในการประพันธ์ เพื่อเชื่อมโยงเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในช่วง รศ. 146 จนถึง รศ. 237

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างบทประพันธ์สำหรับวงออร์เคสตราเพื่อเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร
2. เพื่อส่งเสริมและสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้สนใจฟังดนตรีคลาสสิกในประเทศไทย
3. เพื่อผลิตผลงานสร้างสรรค์ทางวิชาการรูปแบบใหม่ที่มีสีสัน เทคนิคและลีลา ผสมผสานวัฒนธรรมของตะวันตกและตะวันออก
4. เพื่อเรียนรู้ค้นคว้า และพัฒนาทักษะด้านการประพันธ์เพลงของผู้วิจัย
5. เพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมดนตรีที่มีส่วนร่วมผสมของดนตรีไทยออกสู่สากล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เกิดบทประพันธ์เพลงสำหรับวงออร์เคสตราสำหรับเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร
2. ผู้ฟังได้รับแรงบันดาลใจในการฟังดนตรีคลาสสิก
3. เกิดงานสร้างสรรค์ทางวิชาการรูปแบบใหม่ที่มีสีสัน เทคนิคและลีลา ผสมผสานวัฒนธรรมของตะวันตกและตะวันออก
4. ผู้วิจัยได้พัฒนาทักษะการประพันธ์เพลงสำหรับวงออร์เคสตรา
5. ได้เผยแพร่วัฒนธรรมดนตรีที่มีส่วนร่วมผสมของดนตรีไทยออกสู่สากล

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการประพันธ์บทเพลงใหม่สำหรับวงออร์เคสตรา โดยนำเทคนิคการประพันธ์เพลงร่วมสมัยและทำนองย่อยของบทเพลงพระราชนิพนธ์ “แสงเทียน” ในพระบาทสมเด็จพระมหาปรมมิศรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร มาใช้เป็นวัตถุดิบการประพันธ์เพลงในรูปแบบดนตรีพรรณนาที่เล่าถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วง ร.ศ.146-237

ขอบเขตของบทประพันธ์เพลง

บทบรรเลงดุริยางค์นิพนธ์ “รัตนโกสินทร์ (ร.ศ.146-237)” มีการกำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

1. ประพันธ์ขึ้นในลักษณะดนตรีพรรณนา (Symphonic Poem) กล่าวถึงเรื่องราวเหตุการณ์ต่างๆ ในช่วงรัชกาลที่ 9 จนถึงรัชกาลที่ 10 หรือตั้งแต่ปี พ.ศ.2470-2561
2. เป็นบทประพันธ์สำหรับวงออร์เคสตราขนาดใหญ่ และกลุ่มนักร้องประสานเสียง ประกอบไปด้วยเครื่องดนตรีดังนี้ ฟลูต(3) โอโบ(3) คลาริเน็ต(3) บาสซูน(2) ฮอ른(4) ทรัมเป็ต(3) ทรัมโบน(3) ทูบา(1) ทิมปานี เครื่องประกอบจังหวะ(6) ฮาร์พ กลุ่มเครื่องสาย และนักร้องประสานเสียง
3. จำนวนความยาวทั้งสิ้น 172 ห้อง
4. วัตถุดิบต่างๆ มาจากการใช้องค์ประกอบจากบทเพลงดังนี้
 - บทเพลงพระราชนิพนธ์แสงเทียน
 - เพลงชาติไทย
 - เพลงเทเรโอ
 - บทเพลงรัตนโกสินทร์ ประพันธ์โดยอาจารย์วิจิตร จิตรังสรรค์
 - บทสวดมนต์
 - บทเพลง King of Piece ประพันธ์โดยผู้วิจัย

แนวคิดเบื้องต้นในการประพันธ์บทเพลง

บทบรรเลงดุริยางค์นิพนธ์ “รัตนโกสินทร์” (ร.ศ.146-237) เป็นบทประพันธ์เพลงลักษณะดนตรีพรรณนา (Symphonic Poem) ที่กล่าวถึงเรื่องราวเหตุการณ์ต่างๆ ในช่วงรัชกาลที่ 9 จนถึงรัชกาลที่ 10 หรือตั้งแต่ปี พ.ศ. 2470-2561 โดยสร้างทำนองหลัก 2 ทำนอง คือ ทำนองที่ 1 ที่มีชื่อว่า “ภูมิ” (Bhumi motive) กำหนดระดับเสียงจากตัวอักษร Phumi (h-u-mi) มาเป็นเสียงหลักเพื่อ

เป็นอัตลักษณ์ที่ชัดเจน และทำนองที่ 2 ชื่อว่า “กษัตริย์” สร้างขึ้นจากบันไดเสียงเพนทาโทนิค (Pentatonic) เพื่อคงไว้ในอัตลักษณ์ความเป็นไทยควบคู่กับการนำองค์ประกอบจากบทเพลง พระราชนิพนธ์ *แสงเทียน* ในสมเด็จพระมหาปรมมิตยาภิรมย์มงคลมหาราช บรมนาถบพิตร เพลง *ชาติไทย* เพลง *เท่เรือ* และบทเพลง *รัตนโกสินทร์* ประพันธ์โดยอาจารย์วิจิตร จิตรังสรรค์ เพื่อเชื่อมโยงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ในช่วง รศ. 146 ถึง รศ. 237 ประพันธ์ขึ้นสำหรับวงออร์เคสตราขนาดใหญ่ (3-3-3-2, 4-3-3-1, ทิมพานี, 6 เพอร์คัชชัน, ฮาร์ป และเครื่องสาย) และกลุ่มนักร้องประสานเสียง บทบรรเลงดุริยางคนิพนธ์ “รัตนโกสินทร์” (ร.ศ.146-237) สามารถบรรเลงได้โดยไม่มีนักร้องประสานเสียงเช่นกัน

วิธีการและขั้นตอนในการประพันธ์บทเพลง

1. ศึกษาบทประพันธ์ *รัตนโกสินทร์* ของอาจารย์วิจิตร จิตรังสรรค์ ที่กล่าวถึงกรุงรัตนโกสินทร์ในช่วงเวลาตั้งแต่รัชกาลที่ 1 ถึง รัชกาลที่ 7
2. ศึกษาวิธีการประพันธ์และการเรียบเรียงดนตรีให้กับวงดุริยางค์ของนักประพันธ์ดนตรีที่สำคัญ โดยเฉพาะนักประพันธ์ดนตรีสำหรับวงออร์เคสตรา
3. ออกแบบสังคีตลักษณะโดยรวมของบทประพันธ์
4. สร้างทำนองหลักจากตัวอักษร และบันไดเสียงเพนทาโทนิค
5. สร้างองค์ประกอบต่างๆ ของบทประพันธ์โดยคำนึงถึงลักษณะของทำนองหลักต่างๆ ว่าควรมียุทธศาสตร์ประกอบที่จะสอดคล้อง และช่วยส่งเสริมบทประพันธ์เพลงอย่างไร
6. จัดแนวบรรเลงโดยพิจารณาถึงความเหมาะสมของแนวทำนองต่างๆ แนวประกอบ แนวเสียงประสานรวมถึงองค์ประกอบอื่นๆ
7. ปรับแต่งบทประพันธ์ และพิจารณารายละเอียดต่างๆ ของบทประพันธ์
8. นำบทประพันธ์ออกแสดงช่วงเดือน พฤศจิกายน พ.ศ.2562 ณ โรงละครแห่งชาติ
9. จัดพิมพ์ และนำเสนอเป็นรูปเล่มโครงการวิจัยเชิงสร้างสรรค์นวัตกรรม

โครงสร้างของบทประพันธ์เพลง

บทบรรเลงดุริยางคนิพนธ์ “รัตนโกสินทร์” (ร.ศ.146-237) ผู้วิจัยได้กำหนดให้มีสังคีตลักษณะเป็นแบบสามตอน (Ternary Form หรือ ABA Form) โดยแต่ละตอนมีความสัมพันธ์ของการใช้ท่วงทำนองตามตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 โครงสร้างของบทประพันธ์เพลง

ตอน	ตอน A	ตอน B	ตอน A'
ห้อง	1-54	55-98	99-172

ตารางที่ 2 การใช้กุญแจเสียงภายในตอน A

ห้อง (A)	1-25	26-36	37-44	45-54
กุญแจเสียง	A minor	C Major	G Major	C Major

ตารางที่ 3 การใช้กุญแจเสียงภายในตอน B

ห้อง (B)	55-70	71-79	80-89	90-98
กุญแจเสียง	E minor	F Major	D ^b Major	A ^b Major

ตารางที่ 4 การใช้กุญแจเสียงภายในตอน A'

ห้อง (A')	99-106	107-111	112-131	132-148	149-172
กุญแจเสียง	A minor	F [#] Minor	A minor	B ^b Major	E ^b Major

แนวทางการสร้างทำนองและแนวคิดหลักของการสร้างทำนอง

การกำหนดระดับเสียงจากตัวอักษร โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกตัวอักษรที่ตรงกับตัวโน้ตต่างๆ จากตัวอักษร Bhumi ได้อักษรที่แปลเป็นโน้ตได้ตามตาราง (ตารางที่ 5 และตัวอย่างที่ 1)

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบการกำหนดเสียงจากตัวอักษร

B	H	U	Mi	L
Ti	Ti	Do	Mi	La

ตัวอย่างที่ 1 ระดับเสียงที่ได้จากการกำหนดระดับเสียงจากตัวอักษร

หลังจากนั้นจึงนำโน้ตเหล่านี้มาเรียงตามความเหมาะสมโดยคำนึงถึงความสวยงามของทำนองควบคู่กันกับวิชาการเพื่อให้ได้ทำนองตามตัวอย่างที่ 2

ตัวอย่างที่ 2 ทำนองที่ได้จากการกำหนดระดับเสียงจากตัวอักษร

แนวคิดหลักของการสร้างทำนอง

บทบรรเลงดุริยางค์นิพนธ์ “รัตนโกสินทร์” (ร.ศ.146-237) ผู้วิจัยกำหนดให้สร้างทำนองอิสระเฉพาะตัวเพื่อใช้เป็นทำนองหลักทั้งหมด 2 ทำนอง และนำทำนองย่อยจากบทเพลงที่มีความเชื่อมโยงกับงานวิจัยนี้ 5 ทำนองย่อย รวมจาก 4 บทเพลง 1 ทำนองจากบทสวดมนต์และนำหน่วยทำนองจากบทเพลง “รัตนโกสินทร์” ดั้งเดิม 1 หน่วยทำนอง มาเป็นองค์ประกอบในการประพันธ์ดังนี้

1. **ทำนองหลัก** ผู้วิจัยสร้างทำนองหลักเฉพาะตัวทั้งหมด 2 ทำนองได้แก่ ทำนองหลัก “Bhumi” และทำนองหลัก “The King” โดยแนวทางในการสร้างทำนองหลักจะกล่าวในหัวข้อย่อยถัดไป (ตัวอย่างที่ 3-4)

ตัวอย่างที่ 3 ทำนองหลัก “Bhumi” (Bhumibol)

ตัวอย่างที่ 4 ทำนองหลัก “The King”

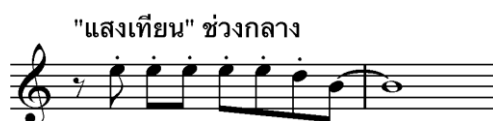

2. **ทำนองย่อย** ผู้วิจัยนำทำนองย่อยจากบทเพลงที่มีความเชื่อมโยงกับงานวิจัยนี้ 5 ทำนองย่อย ได้แก่ ทำนองเพลงแสงเทียน ทำนองเพลงเห่เรือ ทำนองเพลงชาติไทย ทำนองจากบทสวดมนต์ และ The King of Peace (ตัวอย่างที่ 5-10)

ตัวอย่างที่ 5 ทำนองย่อเพลง “แสงเทียน” ช่วงต้น

ตัวอย่างที่ 6 ทำนองย่อเพลง “แสงเทียน” ช่วงกลาง

ตัวอย่างที่ 7 ทำนองย่อเพลง “เห่เรือ”

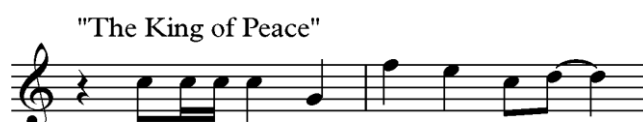
ตัวอย่างที่ 8 ทำนองย่อเพลงชาติไทย

ตัวอย่างที่ 9 ทำนองย่อบทสวดมนต์

ตัวอย่างที่ 10 ทำนองย่อเพลง “The King of Peace”

3. หน่วยย่อยทำนอง ผู้วิจัยได้นำหน่วยย่อยทำนองมาจากบทเพลงรัตนโกสินทร์ ประพันธ์
โดย อาจารย์ยวีจิตร จิตรังสรรค์ มาเป็นส่วนหนึ่งในวัตถุดิบของการประพันธ์เพลง (ตัวอย่างที่ 11)

ตัวอย่างที่ 11 หน่วยทำนองจากเพลง “รัตนโกสินทร์”

4. คำร้อง “ตั้งฟ้าผ่องอำไพ ชุ่มฤทัยชนชาวสยามทั่วหล้า ดุจดฟ้าจนแดนดิน เกริกเกรียงไกรเทิดองค์ราชัน”

แนวคิดการพัฒนาทำนอง

ผู้วิจัยพัฒนาทำนองโดยใช้การแปลงทำนอง (Thematic transformation) ไม่ว่าจะเป็นการแปลงทำนองจากทำนองหลัก “ภูมิ” (Bhumi) การแปลงทำนองจากเพลงแสงเทียนช่วงต้น การแปลงทำนองจากเพลงแสงเทียนช่วงกลาง การแปลงทำนองจากเพลงเห่เรือ การแปลงทำนองเพลงชาติไทย และบทสวดมนต์ ด้วยการใช้เทคนิคต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการขยายสัดส่วน (Augmentation) การย่อสัดส่วน (Diminution) การทำซ้ำ (Ostinato) การเปลี่ยนบันไดเสียง การถอยหลัง (Retrograde) การพลิกกลับ (Inversion) การตัดโน้ตบางส่วนออก รวมถึงการแปลงทำนองด้วยการแทรกโน้ต เป็นต้น

นอกจากนี้ผู้วิจัยมีการใช้หน่วยย่อยทำนองมาพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการทำหน่วยย่อยเชื่อมกับทำนองอื่น การใช้หน่วยย่อยทำนองพัฒนาตัวเองการใช้หน่วยทำนอง “ภูมิ” พัฒนาตัวเองพร้อมกับสร้างพื้นผิว (Musical Texture) เฮเทอโรโฟนี (Heterophony) การแต่งทำนองสอดประสาน (Counterpoint) (ตัวอย่างที่ 12)

ตัวอย่างที่ 12 การใช้หน่วยย่อยทำนองเชื่อมกับทำนองแปลงจากเพลง “เห่เรือ”

การจัดระบบเสียง

บทบรรเลงดุริยางคนิพนธ์ “รัตนโกสินทร์” (ร.ศ.146-237) เป็นบทประพันธ์เพลงแบบอิงกัญแจเสียง มีเสียงกระด้างบ้างในบางช่วง ผู้วิจัยเน้นถ่ายทอดให้ผู้ฟังได้ยินแนวทำนองชัดเจน โดย

มีการใช้เทคนิค การผสมมวลเสียงค้ำ (Cluster) การใช้บทเพลงไล่เลี่ยน หรือ แคนนอน (Canon) รวมไปถึงการเขียนคอรอลโดยใช้หน่วยทำนองต่างๆ เช่น หน่วยทำนอง “เห่เรือ” หรือ ทำนอง “กษัตริย์” (The King)

การจัดรูปแบบวง

การจัดสี้นและช่วงเสียงของเครื่องดนตรีให้เหมาะสมกับเสียงในจินตนาการของผู้วิจัย และการจัดวางเครื่องดนตรีโดยอิงช่วงเสียงที่เหมาะสมกับเครื่องดนตรีนั้นๆ มีผลต่อภาพรวมของสี้นที่จะได้ยินเนื่องจากเครื่องดนตรีแต่ละชนิดมีลักษณะเฉพาะที่ต่างกัน การจัดระบบเครื่องดนตรีจึงส่งผลต่อผู้ฟังอย่างยิ่ง นอกจากการใช้เครื่องดนตรีที่มีสี้นที่แตกต่าง ผู้วิจัยสามารถสร้างสี้นของเครื่องดนตรีใหม่จากการผสมเสียง โดยสามารถจัดได้เป็นหัวข้อดังต่อไปนี้

1. การจัดเรียงเครื่องดนตรี

มีการจัดเรียงเครื่องดนตรีสำหรับกลุ่มเครื่องสาย กลุ่มเครื่องลมไม้ กลุ่มเครื่องลมทองเหลือง เป็นต้น

2. การผสมเครื่องดนตรี

นอกจากการใช้เครื่องดนตรีที่มีสี้นที่แตกต่าง ผู้วิจัยสามารถสร้างสี้นของเครื่องดนตรีใหม่จากการผสมเสียงเพื่อเพิ่มความคมชัดและความหนาของเสียง สามารถจัดได้เป็นหัวข้อดังต่อไปนี้

- การผสมเสียงคู่แปดระหว่างปิกโคโล ไวบราโฟน และไวโอลิน ด้วยเทคนิคพอนติเซลโล (Ponticello)
- การผสมเสียงกึ่งเสียงมวลค้ำ (Cluster) ระหว่างเชลโล คลาริเน็ต และ ไวบราโฟน ฟลูต
- การผสมเสียงระหว่างฟลูตและไวบราโฟนเพื่อเกื้อหนุนความคมชัดของหัวเสียง
- การผสมเสียงพร้อมการโยนรับทำนองโดยคำนึงถึงระดับเสียงที่เหมาะสมระหว่างโอโบ และฟลูตโดยมีมาริมบาและไวโอลินบรรเลงทำนองเป็นหลักอยู่
- การผสมเสียงระหว่าง ปิกโคโล ฮาร์ป และไวโอลินพร้อมเทคนิคเฉพาะเครื่องดนตรี
- การผสมเสียงระหว่างคลาริเน็ตและไวโอลาพร้อมเทคนิคพอนติเซลโล
- การผสมเสียงระหว่างฟลูต เครื่องกระทบ ฮาร์ปและไวโอลิน โดยใช้ไวโอลาติด (Pizzicato) เลียนระดับเสียงที่เกิดขึ้น
- การผสมเสียงระหว่างทอมโบนพร้อมฮาร์ปบรรเลงด้วยฮาร์โมนิกและดับเบิลเบส
- การผสมเสียงระหว่างโอโบและระฆังราว (Tubular bell)

- การผสมเสียงระหว่างฟลูตและกล็อกเคนชปีล (Glockenspiel)
- การผสมเสียงระหว่างเชลโล่ด้วยเทคนิคการดีดพิเศษ (Bartok pizzicato) ไปพร้อมกับดับเบิลเบส

3. การผสมเสียงร่วมเครื่องตี

มีการใช้การผสมเสียงระหว่างฟลูตและเครื่องตีเพื่อสนับสนุนหน่วยทำนองและการผสมเสียงระหว่างเครื่องทองเหลืองโดยใช้เครื่องตีร่วมสนับสนุนทำนอง

4. การโยนรับทำนอง (Hocket)

นอกจากนี้ยังมีการใช้การโยนทำนองสำหรับเครื่องดนตรีชนิดเดียวกัน พร้อมกันกับการผสมเสียงข้ามประเภทเครื่องดนตรี

สรุปกระบวนการสร้างสรรค์บทเพลง

บทบรรเลงดุริยางคนิพนธ์ “รัตนโกสินทร์” (ร.ศ.146-237) คือ ดนตรีพรรณนาที่กล่าวถึงเรื่องราวเหตุการณ์ต่างๆ ในช่วงรัชกาลที่ 9 จนถึงรัชกาลที่ 10 หรือตั้งแต่ปี พ.ศ. 2470-2561 โดยสร้างทำนองหลักสอง ทำนองที่มีชื่อว่า “ภูมิ” และ “กษัตริย์” ควบคู่กับการนำองค์ประกอบจากเพลง “แสงเทียน” บทเพลงพระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระมหาปรมมิตยาภิรมหาวชิราวุธมหาราชภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร เพลงชาติไทย เพลงเท่เรือ และบทเพลง “รัตนโกสินทร์” ประพันธ์โดยอาจารย์วิจิตร จิตรังสรรค์ บทเพลง “King of Peace” โดยผู้วิจัย และบทสวดมนต์ เพื่อเชื่อมโยงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2470-2561 ประพันธ์ขึ้นสำหรับวงออร์เคสตรา และนักร้องประสานเสียง บทบรรเลงดุริยางคนิพนธ์ “รัตนโกสินทร์” (ร.ศ.146-237) มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างบทประพันธ์ดนตรีคลาสสิกที่เข้าใจง่าย สามารถบรรเลงได้โดยไม่มีนักร้องประสานเสียง มีความโดดเด่นพิเศษทางด้านการนำเสนอแนวทำนอง มุ่งเน้นการสร้างทำนองเพลงที่ไพเราะอ่อนหวาน มีการนำเสนอทำนองหลักและทำนองรองที่ของแต่ละช่วงด้วยลีลาที่หลากหลาย โดยใช้เทคนิคการพัฒนาทำนองอันโดดเด่นและการผสมเสียงที่เกี่ยวพันกันระหว่างแนวต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กันจนนำไปสู่จุดสูงสุดของดนตรีที่ง่ายต่อการเข้าถึง “รัตนโกสินทร์” (ร.ศ.146-237) เป็นบทเพลงที่ทรงคุณค่าทางศิลปะและสามารถเป็นแบบอย่างให้กับนักประพันธ์รุ่นใหม่เพื่อศึกษาคุณลักษณะต่างๆ เพื่อใช้พัฒนาต่อไปได้

การเผยแพร่และการนำเสนอผลงาน

บทบรรเลงดุริยางคนิพนธ์ “รัตนโกสินทร์” (ร.ศ.146-237) ออกแสดงรอบปฐมทัศน์เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2561 เวลา 14.00 น. ณ โรงละครแห่งชาติ บรรเลงโดยวงดุริยางค์สากลกรมศิลปากร (National Symphony Orchestra) ร่วมกับสมาชิกจากวงดุริยางค์แห่งมหาวิทยาลัยรังสิต (Rangsit Symphony Orchestra) และคณะนักร้องประสานเสียงจาก มหาวิทยาลัยรังสิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, สถาบันดนตรีกัลยาณิวัฒนา, สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ และกองดุริยางค์ทหารอากาศ “รัตนโกสินทร์” (ร.ศ.146-237) และออกแสดงครั้งที่สองในงานมหามงคลพระราชพิธีบรมราชาภิเษก 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 ณ เวทีท้องสนามหลวง

ปัญหาการฝึกซ้อมในแง่มุมของวาทยกร

1. นักดนตรีไม่เข้าใจที่มาของทำนองและหน่วยทำนองจำเป็นต้องอธิบาย
2. บทเพลงมีความซับซ้อนต้องใช้เวลาในการจัดลำดับความสำคัญของรายละเอียด
3. ต้องจัดความสมดุลใหม่เมื่อฝึกซ้อมร่วมกับคณะประสานเสียง
4. นักร้องประสานเสียงมีแนวโน้มที่จะเร่งจังหวะอยู่เสมอ
5. ความคลาดเคลื่อนของจังหวะตก ระหว่างในวงดุริยางค์เนื่องจากเป็นวงขนาดใหญ่ และระหว่างในวงดุริยางค์กับนักร้องประสานเสียง

ข้อเสนอแนะ

1. บทเพลง “รัตนโกสินทร์ (ร.ศ.146-237)” ต้องการทักษะขั้นสูงในการบรรเลง นักดนตรีควรฝึก ซ้อมมาก่อนการซ้อม เพื่อการปรับที่ง่ายขึ้นในการซ้อมรวมวง
2. หากมีการเพิ่มจำนวนในประเภท เครื่องสายและฮอว์น จะทำให้บทเพลงสมบูรณ์แบบมากขึ้น
3. สามารถบรรเลงได้โดยไม่มีนักร้องประสานเสียง
4. ควรอธิบายเรื่องราวของบทเพลงให้ผู้บรรเลงรับรู้ถึงเหตุและผลในรายละเอียด
5. ควรทำการแสดงซ้ำเพื่อเพิ่มความลึกซึ้งในการบรรเลงและการฟัง
6. ควรมีการบันทึกเสียงเพื่อเป็นผลงานด้านศิลปะของชาวไทย โดยได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องดุริยางคนิพนธ์ “รัตนโกสินทร์ (ร.ศ.146-237)” เป็นงานวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจาก สถาบันวิจัยมหาวิทยาลัยรังสิต รหัสทุน 17/2561

บรรณานุกรม

- ณัชชา พันธุ์เจริญ. *พจนานุกรมศัพท์ดุริยางคศิลป์*. กรุงเทพฯ: เกศกะรัต, 2552.
- ณัชชา โสคติยานุรักษ์. *ทฤษฎีดนตรี*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- . *สังคีตลักษณ์และการวิเคราะห์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- ณรงค์ฤทธิ์ ธรรมบุตร. *การประพันธ์เพลงร่วมสมัย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552.
- . *อรรถาธิบายและบทวิเคราะห์บทเพลงที่ประพันธ์โดย ณรงค์ฤทธิ์ ธรรมบุตร*. กรุงเทพฯ: ธนาเพรส, 2553.
- Beethoven, Ludwig van. *Symphonie Nr. 6*. Wiesbaden, GER: Breitkopf & Härtel, 2001.
- . *Symphonie Nr. 9*. Wiesbaden, GER: Breitkopf & Härtel, 2001.
- Berlioz, Hector. *Symphonie Fantastique*. New York: Dover Publications, 1984.
- Corigliano, John. *Symphony No. 1*. New York: G. Schirmer Inc., 1990.
- Debussy, Claude. *La Mer*. London: Ernst Eulenburg Ltd., 1983.
- Dukas, Paul. *The Sorcerer's Apprentice*. Paris : Durand Editions Musicales, 2008.
- Heger, Theodore E., and Earl V Moore. *The Symphony and The Symphonic Poem*. Ann Arbor, MI: Edwards Brothers, 1974.
- Prokofiev, Serge. *Peter and The Wolf*. London: Ernst Eulenburg Ltd., 1985.
- Randel, Don Michael. *The New Harvard Dictionary of Music*. London: The Belknap Press of Harvard University Press, 1999.
- Mussorgsky, Modest Petrovich and Maurice Ravel. *Picture at an Exhibition*. London: Ernst Eulenburg Ltd., 1994.
- Smetana, Bedřich. *Die Moldau*. London: Ernst Eulenburg Ltd., 1972.
- Tchaikovsky, Peter Ilyich. *1812 Overture for Orchestra*. London: Ernst Eulenburg Ltd., 1977.